

Український Православний Собор св. Покрови в Вінніпегу

НАРИС ЙОГО РОЗВОЮ.

НАКЛАДОМ УКР. ПРАВ. СОБОРУ В ВІННІПЕГУ.

— 1927 —

Український Православний Собор св. Покрови в Вінніпегу

НАРИС ЙОГО РОЗВОЮ.

НАКЛАДОМ УКР. ПРАВ. СОБОРУ В ВІННІПЕГУ.

— 1927 —

Дорогий Брате! — Дорога Сестро!

Отсим маємо честь післати Вам книжочку про Український Православний Собор св. Покрови в Вінніпегу. З неї Ви Ви довідаєтеся про те, як повстав Український Православний Собор в Вінніпегу і про многоважну роботу, яку він робить. Робота ся має значіння не тільки для нашого громадянства в Вінніпегу, але й для всього нашого загалу в Канаді, тому що Собор являється осередком не тільки релігійно-церковної, але й культурно-освітньої роботи серед Українців Канади.

Всяка народня робота, тимбільше закроена на велику скалю, потребує матеріальної піддержки тих всіх, що розуміють її вагу. З приємністю можемо признати, що велике число ширих і жертволюбивих наших братів і сестер зазначили своє розуміння ваги роботи Собору більшими або меншими жертвами на Собор і вислідом тих жертв являється збудовання першої части величавого будинку Собору, вартість якого разом з устроєнням виносить около \$38,000. На сю загальну суму маєтку лишається ще около \$12,000 довгу.

Коли зважити, що будова першої части Собору зачалася в тяжкі часи і при крайно ворожім відношенню численних наших противників в Вінніпегу, то результат дволітної праці, від коли будова зачалася, є дуже значний так під матеріальним, як і під моральним оглядом. Сей успіх став сіллю в оці наших ворогів, які головно послідними часами зібрали всі свої сили, щоби нашу працю унеможливити. Для сеї ціли вони уживають всяких інтриг і наклепів, обрахованих на підкопання значіння і впливу Собору і цілої Української Православної Церкви. Свою кринну роботу вони прикривають навіть патріотичними і „поступовими” гаслами. Для сеї ціли наші вороги рїжних політичних і релігійних поглядів подали собі спільно руки. Однак помимо сих ворожих затій ми твердо віримо в остаточну перемогу нашої ідеї, — усунення пановання чужих нам людей над совістю нашого народу. Тимбільше віримо в се, що ми не стоїмо одинцем в сій боротьбі, бо з нами Бог і вся свідома, щира і незіпсута часть українського народу в Канаді.

Великим союзником ворогів Собору є довг, який тяжить ще на будинку. Поки не усунемо сего довгу, не можемо сподіватися цілковитого успіху нашої праці. Українська Православна Громада в Вінніпегу робить зі своєї сторони все, що є її силах, щоби сей довг усунути, однакж її сили є за слабкі і тому потребує посторонної помочі.

Ми вже попередно звертали ся до українського громадянства в Канаді з просьбами о поміч і багато наших Братів і Сестер відповідали ширими і щедрими жертвами. Сим разом звертаємося знов до Вас, Дорогий Брате, чи Сестро, з проською: Прочитайте отсю книжочку уважно. Прочитавши її, переконаєтеся, що робота Українського Православного Собору в Вінніпегу є важна і конечна для всіх Українців в Канаді і тому заслугує на Вашу щирю піддержку.

Маємо непохитну віру, що свою прихильність до Українського Православного Собору в Вінніпегу докажете, висилаючи в залученій коверті жертву, на яку Вас лише стати. Крім сього віримо, що займетеся також збіркою між своїми приятелями і знакомими. Імена жертводавців просимо списувати на лісті, яка є на послідній картці сеї книжочки. Лісту просимо переслати нам враз з грішми на адресу касієра Собору.

Н. І. БЛОК, — 214 Dufferin Ave., — WINNIPEG, MAN.

З братнім привітом

**УРЯД УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО СОБОРУ
В ВІННІПЕГУ:**

В. Свистун, голова,	В. Купченко, секретар,
М. Комар, заст. голови,	Г. І. Блок, касієр,
Прот. С. В. Савчук, парох.	

Дано в Вінніпегу, Ман., дня 14-го грудня, 1927.

УВАГА: Членська оплата в Соборі виносить як слідує: Член фундатор з Вінніпегу платить суму 25 долярів, а споза Вінніпегу 10 долярів. Член добродітель з Вінніпегу дає 100 долярів, а споза Вінніпегу 40 долярів. Член ктитор з Вінніпегу платить 250 долярів, а споза Вінніпегу 100 долярів. Згадані суми можна платити також ратами.

**Високопреосвященнй Іоанн Теодорович,
Архиепископ Канадійський і Американський.**

ПРО СОБОР СВ. ПОКРОВИ В ВІННІПЕГУ.

КОЛИ ЩЕ НЕ БУЛО СОБОРУ.

Щоби читачі могли краще зрозуміти, серед яких обставин почалася і ведеться наша релігійно-просвітна праця, в Вінніпегу, треба спинитися коротко над тим, як було тут тоді, коли ще не було Собору і коли ще не було православної громади.

Перед війною ніхто з Українців-Галичан навіть не думав про православ'є, а то мабуть тому, бо ми, Українці з Галичини, ніколи доброго слова про православ'є не чули. А не

**Прот. С. В. Савчук,
парох Собору.**

чули тому, бо хоч православну віру визнавали Українці на Великій Україні, які чисельністю є кілька разів більші від Українців Галичан, які є уніятами, то православна церква на Україні була в руках московського синоду, якого головою був цар. Українська Православна Церква на Україні, будучи поневолена Москалями, була вживана як середник для російщення українського народу. Даліше — уніятські священники в Галичині інакше не називали православну віру, як тільки згідливо „шизматичкою”, а православних Українців „шизматиками”. І хоч не раз говорилося, що український нарід знаходиться в політичній московській неволі, то про українську православну церкву не згадували, що й вона знаходиться в тій-же самій неволі.

Таке я часто чув тоді, коли ходив в Галичині до церкви. Таке чули чи не всі уніяти, бо майже всі їх священники були виховані в такому дусі, аби ворожо відносилися

до православної церкви, яка була рідною церквою українського народу, але була в московській неволі. Та що говорити про минуле, коли навіть тепер, коли вже скинено московські кайдани з української церкви, уніятські священники і

**Високопреосвященний Архиепископ Василь Липківський,
Митрополит Київський і всієї України.**

дальше прозивають згїрдливими словами Рїдну Церкву українського народу і її вірних.

Не диво, отже, що Українці з Галичини привезли з собою до Канади таке велике упередження до православної церкви. Що до Вінніпегу, то Українці, приїхавши сюди, не застали ніяких церков. Та з часом Українці з Галичини, яких в Канаді є велика більшість, побудували дві уніятські церкви. Православні Українці з Буковини і з Великої України побудували також церкву, яка й сьогодні називається „російською церквою”, хоч між основателями і теперішними

Гром. В. Свистун,
голова парохії при Соборі.

членами не було і нема дійсних Москалів. Але се є власне московська робота, що за поміччю церкви московські священники потрапили так збаламутити деяких православних Українців, що ті вважають православіє за національну віру Москалів, а приналежність до православної церкви приналежність до московської народности.

Вже пізнійше православні Українці з Буковини побудували другу православну церкву на вулиці Дізраелі і хоч не назвали її „російською”, то і не назвали українською, тільки „народною”. В тій то „народній” церкві правив колись звїсний „русский” священник Божик, а тепер править якийсь Москаль. Варта згадати ще й те, що старі українські імігранти оповідають, що коли ще не було ніяких церков у Вінніпегу, а Поляки будували костел, то на той костел складали жертви також Українці з Галичини.

Коли вже були уніятські церкви, до яких належали галицькі Українці, то при них засновувалися різні просвітні товариства. В тім-же часі засновалося також товариство „Боян”, яке відразу стало на незалежнім становищу до уніятських церков, а то тому, бо члени, які згуртувалися в товаристві „Боян” не годилися з роботою тих церков супроти національних стремлїнь українського народу. Та невдовзі по тім було в Вінніпегу три подібних незалежних від уні-

ятських церков товариств, а се: згадане товариство „Боян” та товариства Заньковецької і Котляревського. Останні два товариства зорганізувалися при уніятських церквах, але довго не були разом і відійшовши від церков, працювали самостійно так, як товариство „Боян”. Члени згаданих товариств до церкви майже не ходили. Говорю головно за товариство „Боян”, якого членом я був, але думаю, що подібне можна сказати і про других два товариства. А не ходили тому, бо, як я вже сказав, не погоджувались з тою роботою, яку робила уніятська церква серед українського народу.

На членів згаданих товариств, які будь що будь належали до свідоміших одиниць українського загалу в Вінніпегу, мав немалий вплив „Український Голос”, часопис, який служив і служить українським справам. Згадані товариства працювали виключно на драматично-співацьким поли і того часу були вони осередками культурного і просвітнього руху у Вінніпегу.

Коли зорганізувалося в Вінніпегу товариство Український Народний Дім і коли куплено будинок, згадані товариства ще кілька літ працювали окремо, а там злучилися з Українським Народним Домом.

В таких то обставинах і опозиції до уніятської церкви зі сторони членів згаданих товариств, а також і свідомих громадян Українців в Вінніпегу, минуло кільканадцять років. І з певністю можна сказати, що не було тоді ані одного Українця-Галичанина, який був би міг предбачити, що за кілька років свідомі Українці згуртуються коло своєї відновленої Рідної Церкви, якою є Українська Православна Церква.

**Гром. М. Комар,
заступник голови парохії
при Соборі.**

ЗОРГАНІЗОВАННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ В ВІННІПЕГУ.

В тих часах „Український Голос” писав про те, яка то шкода робиться українському народові через чужу роботу уніятської церкви, яка знаходилася під контролею бель-

Перший день копання салеру під Собор св. Покрови в Вінніпегу,
27 червня 1927 р.

гійських і французьких пілв. З писань „Українського Голосу” виходило, що треба конечно такій шкідливій роботі завпобігти, але в який саме спосіб, ніхто не злав.

Та найбільше обурення проти уніятськді церкви серед

свідомих Українців повстало тоді, коли уніяти, а головню їх єпископ Будка почав простягати руки по чисто народні інституції. Головно було се тоді, коли він почав шалену кампанію проти такої важкої української виховавчої інституції, як Інститут ім. П. Могили, який свідомі Українці збудували на те, аби в нім виховувати українську молодь на свідомих і чесних членів свого народу та свідомих горожан краю. Тоді розгорілась боротьба між католиками і свідомими Українцями. І багато зачали серйозно застановлятися над тим, який всему тому буде кінець. Та одного дня сталась несподіванка для всіх тих, які були зацікавлені тою боротьбою, —

Вид середини Собору св. Покрови в Вінніпегу підчас будови.

несподіванка і для уніятів і для Українців, які були в опозиції до уніятської церкви.

17 липня, 1918 року у вінніпегським англійським дневнику „Фрі Прес“ появилася новинка, що Українці, які не годяться з церковною політикою єпископа Будки, мають „таїний“ зізд в Саскатуні, щоби заложити „нову“ церкву, а навіть говорилося, що на єпископа тої „нової“ церкви намічено одного уніятського священника. Новинка ся була подана мабуть з уніятських жерел, бо була баламутна і зараз на другий день в тій самій газеті появилася новинка, щось в

роді спростовання новинки з попереднього дня, і в ній вже говорилося, що то не був ніякий „тайний” з’їзд, а що зовсім явно зіхалися чільніші Українці, які рішили для добра українського народу в Канаді відновити Українську Православну Церкву.

Ся вістка зробила дуже приємне вражіння на всі тих Українців, які хоч були релігійними, але до церкви, чи то православної чи уніятської, не хотіли належати, бо одна служила московським інтересам, а друга римським. Вони прийняли вістку про відродження Рідної Церкви з великим одушевленням і вірили у її світлий розвій.

Одна з світлин будови першого поверху Собору.

Знову-ж противники не вірили в успіх нового руху і коли почалася робота в напрямку організування українських православних громад, вони називали той рух „шопкою” та виговорювали інші несотворені річи проти нього.

Ми в Вінніпегу дуже раділи, довідавшись, що на заході організувались українські православні громади, а ще більше раділи, коли довідались, що вже є кілька українських священиків. Коли весь той рух провадився на кольоніях, то в Вінніпегу через довший час не робилось нічого, щоби й між нами зорганізувати православну громаду. Я ще і нині не знаю, чому воно так було, але здається мені, що тому, що не було провідника, який взявся-б за діло. Та як би там не було, українська православна громада у Вінніпегу повстала доперва в пять літ від часу відродження Рідної Церкви.

В 1923 році відбулося в Вінніпегу кілька зборів в справі зорганізування української православної громади, в яких

брали участь люде, які найбільше інтересувались Рідною Церквою. Ініціаторами були гром. В. Свистун і В. Кудрик, редактор „У. Г.“, який саме тоді став православним священиком. На сих зборах переважала думка, що православний рух може числити на великий успіх в Вінніпегу, бо-ж тут є свідомі Українці, які розуміють вагу Рідної Церкви. Того-ж таки року й зорганізовано українську православну громаду в Вінніпегу.

Коли вже зорганізували громаду, почали ми думати і про богослуження. А що на разі не було такого будинку, в яким можна-б була богослуження відправляти, то рішено було прилучитись покащо до православної церкви при вулиці Дізраелі.

Я вже вище згадував, що ся церква була збудована майже виключно самими буковинськими Українцями, між

Вид полудневої сторони першого поверху Собору св. Покрови в Вінніпегу підчас будови.

якими були і є свідомі та щирі Українці, але що вони були в меншости, то їх обслуговував, як і тепер обслуговує священик з рбсійської місії. Отже хоч ми і рішили прилучитись до сеї церкви, а навіть ходили якийсь час на богослуження, то не ходили ми в великій скількості, бо відчували там, зі сторони московського священика, чужий і ворожий для Українців дух. Найдовше з нашої сторони ходили співаки, але з часом і вони перестали, бо чулись не дома.

В міжчасі відбувалися збори нашої громади, на яких обговорювано тодішні наші обставини і ми прийшли до переконання, що нам конечно треба мати свого священика і свої богослуження, бо коли сього не буде, то ми ніяк не підемо вперед. Рішено отже, щоб винаняти якийсь буди-

нок, в яким можна-б відправляти богослуження. Були різні проекти, роблено різні старання, а скінчилось на тім, що заряд нашої громади винаняв англiканську церкву св. Петра, в якій ми могли мати свої богослуження два рази на місяць, які однак мали відбуватися аж по богослуженнях англiканських.

Рівночасно громада порозумілася з о. прот. С. В. Савчуком, який був тоді адміністратором Української Православної Церкви в Канаді і мешкав в Саскечевані, і він погодився замешкати в Вінніпегу та обслуговувати нашу громаду.

З візитації Архиепископа Іоанна Теодоровича в Вінніпегу.— Підчас архиерейської Служби Божої між мурами Собору.

СПІВАКИ — СЕ ПЕРШІ ПІОНІРИ.

Коли все те діялося, коли громада клопоталася про місце на богослуження, тоді гром. В. Свистун, — поминувши те, що він найбільше зі всіх нас в Вінніпегу посвячував свого вільного часу для нової громади, взявся ще до одної дуже важної справи, яка чим найбільше причинилася до нашого поступу, а саме до зорганізованя і вишколення церковного хору. Жалую, що не памятаю імен всіх тих, що сходилися на перші проби співу. Знаю однак, що були се в більшій частині члени бувшого товариства „Боян”, дехто з т-ва Заньковецької, а також деякі студенти й студентки, які не належали до ніяких товариств. Найбільше співаків бу-

ло з бувшого товариства „Боян” раз тому, що в нім гуртувалися свідомі Українці, а по друге тому, що коли гром. Свистун приїхав з Галичини, він став членом згаданого товариства. За свою щирю працю в товаристві гром. Свистун здобув собі симпатію й довіря у його членів, а коли опісля він виїхав до Саскечевану і там своєю працею причинився до заснування Інституту імени Петра Могили, який став гордістю всіх Українців-патріотів в Канаді, то бувші члени „Бояна” відносились до гром. Свистуна ще з більшою повагою і прихильністю. Не диво, отже, що багато з бувших членів „Бояна” згуртувалися коло гром. В. Свистуна й ходили на

Вид з посвячення угольного каменя Собору св. Покрови в Вінніпегу, якого довершив Високопреосвящений Архiepіскоп Іоанн Теодорович дня 16 серпня, 1925 р.

проби церковного співу та щиро працювали, як і тепер працюють для добра Рідної Церкви. Розуміється, що тепер є вже багато нових співаків в соборнім хорі, але все таки першим його співакам належить велике признание як піонірам гарного діла.

Гром. Свистун відразу почав учити церковних пісень на українській мові, хоч зразу співали і на старославянській — а то тоді, коли ходили співати до вище згаданої православної церкви при вулиці Дізраєлі.

Зразу не було вигідного місця на проби співу, бо ще

було своєї салі, а на винайм салі не було грошей. Отже проби відбувалися в домі гром. Свистуна а також в офісі редакції „Українського Голосу”. На пробах приготовлялися, щоби на першім нашім богослуженню співати по українськи.

БОГОСЛУЖЕННЯ У ВИНАЙМЛЕНІЯ ЦЕРКВІ.

Перше богослуження у винаймленій англіканській церкві відбулося на Різдво, 7 січня, 1924 року, яке відслужив о. Савчук. Перше богослуження, а до того на українській мові, зробило незвичайно велике вражіння на присутних. З дальшими богослуженнями, які відбувались два рази на місяць, були різні невігоди, бо з раня відправляли своє богослуження Англійці, які не раз протягали його досить довго, а ми тоді мусіли чекати, як було тепло, то на дворі, а як

Привітна брама в часі архиерейської візитації в Соборі св. Покрови в Вінніпегу 1928 року.

зимно, то в салері під церквою. Одним словом, були не аби які невігоди, але иншої ради не було. Шукаючи виходу з трудного положення, ми рішили були відправляти богослуження в однім будинку, в яким містився колись театр, але відправили там тільки одно богослуження, бо будинок показався невідповідний і ми вернули назад до англіканської церкви. Але треба сказати, що ті невігоди, які ми перенесли, вийшли нам на користь, бо підганяли нас до будови своєї власної церкви. Можна сказати, що той час, коли ми містилися у винаймленій церкві, належить до гарних спомин-

нів, бо тоді ми поставили перші підвалини під нашу пізнішу роботу, тоді ми згуртувались до праці на церковнім полі. За той час також наша громада, яка була з початку навіть дуже мала, зросла у поважну організацію.

БУДОВА СОБОРУ.

Зорганізованя православної громади, а відтак українські богослуження у винаймленій церкві — се були початки нашої роботи. Дальшим нашим завданням було подбати про власну церкву. Що до сего, то були різні пляни, різні пропозиції. Зразу ніхто й не думав, щоби купувати чи будувати щось великого, бо не було в нас на се фондів. Як і говорилося про будову чи купно, то тільки про малу церкву. Також через довший час думалося купити таки ту англійську церкву, в якій ми мали свої богослуження, бо Англіїці хотіли її продати, і то, як казали, досить тано. І як би та церква була більше між нашими людьми, то хто знає, чи були-б ми її й не купили. Але тепер бачимо, що се була-б велика помилка, бо в тій церкві не можна-б було робити такої роботи, яку робиться тепер у Соборі.

По різних міркованнях та по обговоренню справи з управою Української Православної Церкви, рішено приступити до будови Собору, який має бути центром Української Православної Церкви в Канаді і до збудовання якого має причинитися весь український православний загаль в Канаді. Рішено також, щоби побудувати вперед перший поверх, який буде служити на богослуження і на культурно-освітні цілі.

В тім часі при громаді було вже зорганізоване Жіноче Товариство, яке щиро працювало в цілях несення матеріальної помочі громаді через устроювання базарів та інших підприємств. Колектори почали збирати жертви на Собор в Вінніпегу і треба признати, що вінніпегське українське громадянство дуже щедро жертвувало на сю ціль. Була велика поміч і в тому, що деякі громадяне позичали на Собор досить поважні суми грошей і деякі з них не брали проценту. Рівночасно оголошено кампанію за збіркою на будову Собору між Українцями по цілій Канаді.

Яке вже зібрано трохи грошей, куплено в тій часті Вінніпегу, де живуть Українці, гарну, незабудовану площу з 10 лотів, які куплено дуже тано, бо за 2600 долярів.

Члени урядів при Соборі св. Покрови в Вінніпегу. (Імена подані на сторони 19.)

Гром. Ковбель, також бувший члена „Бояна” і перший з тих, які згуртувалися коло Рідної Церкви, виробив плян Собору, який громада прийняла і доручила гром. Ковблеви, як будівничому, проводити цілою будовою. Гром. Свистун був управителем. Члени рівнож рішили, що будуть вечерами помагати при будові і то зовсім безплатно.

Першу роботу, а се міряння і копання салеру, почали в суботу з полудня, 27 червня, 1925 року. Зійшлися члени громади, — робітники і деякі професіоналісти, включаючи й о. Савчука — і всі взялися радісно до копання салеру. Від того дня члени приходили кожного вечера і широко працювали. Деякі не опускали ні одного вечера. Копання салеру й цементування фундаменту доконали, за малим винятком, безплатно прихильники та члени нашої громади. Тут треба піднести і се, що наше жіноцтво та дівчата також не мало причинилися до будови Собору, приносячи робітникам перекуску та „підганяючи” своїх чоловіків та наречених до роботи. Були й такі, що кидали пісок до машини, яка мішала цемент

Коли вже вицементовано салер та розпочато муровання стін, відбулося посвячення угольного каменя, яке довершив Високопреосвящений Архиепископ Іоанн Теодорович при

ЧЛЕНИ УРЯДІВ ПРИ СОБОРІ СВ. ПОКРОВИ В ВІННІПЕГУ.

(До фотографії на сторони 18.)

Горішній ряд, з ліва на право: **Василь Мандрик**, касієр Брацтва; **Михайло Хариш**, заступник голови Брацтва; **М. Демчук**, старший брат; **Василь Угринюк**, контрольор парохії; **Гр. І. Блок**, секретар-касієр; **Й. Богоніс**, фінансовий секретар Брацтва; **Мир Стечишин**, контрольор парохії; **Стефан Міхоцький**, рекордовий секретар Брацтва; **Н. Совсун**, контрольор Брацтва; **О. Боянівський**, референт драматичний.

Середній ряд, з ліва на право: **п-ні А. Якимішак**, касієрка Жіночого Товариства; **п-ні М. Боянівська**, контрольорка Жіночого Т-ва; **п-на Марія Марко**, рекордова сесекретарка Жіночого Т-ва; **Ст. Сокульський**, господар соборної салі; **п-на Ганка Романчич**, фінансова-секретарка Жіночого Т-ва; **Вік. Купченко**, рекордовий секретар парохії; **п-ні М. Угринюк**, контрольорка Жіночого Т-ва; **М. Пасічник**, контрольор парохії і дірігент хору „Бояна”; **п-ні Г. Хариш**, касієрка Сестрицтва; **п-ні А. Сокульська**, старша сестриця; **п-ні Богоніс**, старша сестриця.

Долішній ряд, з ліва на право: **Мих. Папіш**, голова Брацтва; **п-на Анна Марко**, голова Т-ва Дівчат; **п-ні О. Савчук**, заст. голови Жіночого Т-ва; **прот. С. В. Савчук**, парох; **Василь Свистун**, голова парохії і дірігент церковного хору; **п-ні О. Свистун**, голова Жіночого Т-ва; **п-ні М. Папіш**, рекордова секретарка Сестрицтва; **Василь Батицький**, голова Т-ва „Бояна”.

Церковна хор при Соборі св. Покрови в Вінниці. Діригент гом. В. Свнстун.

співучасти нашого пароха і оо. Білона, Новосада і Кучера. На се богослуження прибуло багато людей також з-поза Вінніпегу, щоби бути співучастиками такого великого свята. Приїхали, щоби побачити українського єпископа, висланця золотоверхого Києва. Приїхали, щоби почути богослуження на рідній українській мові.

Коли по Службі Божій приступлено до вставлення і посвячення угольного каменя, промовляли крім єпископа представники різних українських товариств та гості. Говорив також гром. Свистун, за найбільшими заходами якого побудовано Собор. Він закликав до складання жертв, щоби імена жертводавців можна ще було записати на пергаміні, який опісля замуровано в угольний камінь. І нім камінь замуровано, перечитано довгу лісту жертводавців.

Коли вже дальшу роботу коло Собору, як муровання, плястровання, мальовання і т. п. робили платні фахові робітники, то багато з нас і далі приходили вечерами та суботами по полудни і робили таку роботу, яка не вимагала фаховців, через що кошти будови були значно зменшені. Між нами був великий ентузіазм. Я не вірю, щоби який другий український будинок в Вінніпегу був збудований з таким ентузіазмом, з яким ми побудували перший поверх Собору.

На неділю, 22 листопада, 1925 р., перший поверх був вже готовий і тої неділі відбулося перше богослуження, підчас якого сая Собору була переповнена. Службу Богу відправив о. прот. Савчук при співучасти о. прот. Кирстюка і о. Слюзара. По полудни відбулася святочна академія, на якій говорили представники від українських організацій. Була також концертна програма. Люде, які були на першій богослуженню і на святочній академії, побачили простору, гарно укінчену салю, яка була присвячена того дня для релігійної і культурно-просвітної роботи. Були люде здивовані тим, що там, де підчас богослуження виднів прекрасний іконостас і царські двері, там на святочній академії видніла сцена. Як се робиться? Іконостас в Соборі є рухомий і коли сцена є потрібна для концерту чи вистави, тоді іконостас і царські двері засуваються під східну стіну, а сцену уладжується після вимог представлення чи концерту.

Рівнож треба зазначити, що в салі є вигідні крісла, яких нема в других українських саях. Є рівнож зроблені сто-

Хор Співачко-Драматичного Товариства „Боян” при Соборі. Діригент г-ром. М. Пасічняк.

ли, яких вживається для спільної вечері. Їх в разі потреби причіплюється до крісел і тоді коло них може вигідно поміститися кілька сот людей.

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНА РОБОТА В СОБОРІ.

Від побудовання першого поверху Собору минуло 22 листопада, 1927 р. два роки. Короткий час, та за той час попри релігійну роботу зроблено дуже багато і культурно-просвітної праці.

Культурно-просвітна праця провадиться головню в зимовім сезоні. Через послідних два зимові сезони в Соборі відбувалися концерти з відчитами майже кожної неділі. Концерти були устроювані силами православної громади, Українського Народного Дому, дітьми з Рідної Школи при Українськiм Народнiм Домi і дітьми з Недільної Школи при Соборі. Рівнож виступала часто мандолінова орхестра при У.Н.Д. а також кілька разів виступала смичкова орхестра під проводом Т. Угринюка.

Часто були виставлювані суботами вечерами драматичні штуки, в більшості з рамени Українського Народного Дому, а також з рамени православної громади.

Дуже важну виховавчу ролю в Соборі відіграє Недільна Школа, в якій виховується нашу молодь на добрих християн, гарних громадян, свідомих Українців і чесних горожан Канади. Науку в Недільній Школі провадять крім о. Савчука також світські учителі й учительки. Недільна Школа вперше була зорганізована ще 1924 року, коли ми не мали ще своєї церкви. Першого року існування Недільної Школи в ній вчила, крім пароха, панна Анна Романчич, яка доложила чимало труду для її гарного розвою. Крім панни Романчич за минулих три роки в Недільній Школі вчили пані Свистун, пані Савчук, пані Арсенич, пані Симчич, пані Якиміщак, панна Марія Марко, панна Анна Марко і громадяне Григорій Марко, Віктор Купченко і Йосиф Богоніс. Сього року вчать: о. Савчук, панна Марія Марко, панна Анна Марко, панна Е. Бугера, пані О. Савчук і громадяне Я. Богоніс і Віктор Купченко.

Що до відчитів та дебат, то за два сезони були в Соборі такі відчити й дебати:

Наш парох, о. прот. Савчук, виголосив такі відчити:

„Батьки і діти”, „Роля інстинктів і навичок у вихованню”, „Воля і сваволя” і „Значіння історії для народу”.

Гром. В. Свистун виголосив: „Про жидівську кольонізацію України” (2 відчити на сю тему), „Куди йде Росія, до соціалізму чи капіталізму” (3 відчити), „Націоналізм і націоналісти”, „Будучність України”, „Зворотний момент в життю Українців Канади”.

Гром. Вол. Купченко: „Українська культура” (2 відчити), „Роля унії в нашій історії” (2 відчити).

Учительський персонал Недільної Школи при Соборі св. Покрови в Вінніпегу на шкільний рік 1927—1928.

Стоять, з ліва на право: Гром. П. Богоніс, о. прот. С. В. Савчук (управляючий), гром. Віктор Купченко. — Сидять, з ліва на право: п-ні Ольга Савчук, п-на Марія Марко, п-на Анна Марко, п-на Е. Бутера.

Гром. Мир. Стечишин: „Значіння історичної традиції”, „Політичні орієнтації Українців в Європі”, „Наші організаційні педомагання”, „Провідники народу”, а також виголосив організаційні відчити в користь Українського Запомогового Товариства „Взаїмна Поміч” та реферати підчас народних свят.

Гром. Арсенич: „Свобода слова, совісті і преси”, „Ставлення Канади супроти Великої Британії в порівнянні зі

Діти з Недільної Школи при Соборі св. Покрови в Вінніпегу.

становищем України супроти Союзу Світських Республік" і „Кляси і професії”.

Др. П. Гуцуляк: „Про зуби” і „Циркуляція крові”.

Гром. Залозецький: „Дещо цікавого про сон” (2 відчити) і „Світове значіння кооперативного руху”.

Гром. Н. В. Бачинський: „Культурне значіння національного танку”.

Гром. М. Кумка: „Як будував і як руйнував український нарід”.

Гром. Якиміщак: „Що буде з наших дітей”.

Гром. Ю. Стечишин: „Берестейська Унія”.

Гром. В. Авраменко: „Відродження українського національного танку”.

Гром. В. Кухта: „Про Полудневу Америку”.

Др. І. Вацик: „Про недугу рака”.

Дебати були на такі теми:

„Република є ліпша від конституційної монархії”. Дебатанти — громадяне М. Залозецький і Н. Бунька, Т. Д. Ферлей і Д. Гунькевич.

„Україна не може обійтися без Жидів”. Дебатанти — громадяне М. Стечишин і С. Озеро, В. Свистун і Д. Якиміщак.

„Рішено, що провінція Манітоби повинна прийняти пропозицію продавати пиво шклянками, як зазначено в так званім „Сейлс оф Бір Ект”. Дебатанти — студенти М. Вавриков і А. Ковбель, В. Яремій і С. Т. Склепович.

„Московщина є більше небезпечною для України чим Польща”. Дебатанти — о. Савчук і Т. Д. Ферлей, М. Стечишин і М. Залозецький.

Теми відчитів та дебат вказують, що Українці в Вінніпегу мають тепер нагоду поширювати своє знання. Ті відчити, се неначе університетські виклади, лише виголошувані в приступній для пересічного слухача мові.

Крім сего, в Соборі відбувалися різні народні свята, як Шевченківське, Франкове, Петлюри і інші. Були річниці Товариства „Взаїмна Поміч”, Українського Народного Дому і церковної громади при Соборі.

Вид першого поверху Собору св. Покрови в Києві — з вулиці Миколаївської — з вулиці Миколаївської

ДАЛІ ВПЕРЕД.

З вище написаного виходить, що побудовання Собору було конечністю, бо робота, яка робиться при Соборі, є необхідною конечністю.

Собор хоч має побудований лише перший поверх, має гарну салью, яка вповні відповідає і для богослужень і для концертів та представлень. В Соборі кожної неділі співає прекрасно соборний хор, а наш парох, о. прот. Савчук виголошує проповіді на релігійно-моральні, а також і на народні теми. Ті проповіді поглиблюють між вірними Христову науку та національну свідомість, а також віру в самих себе. В Соборі провадиться Недільна Школа і ті діти, яких вона виховує, коли виростуть, будуть гарними членами свого народу та чесними горожанами свого краю.

При Соборі є зорганізоване Брацтво й Сестрицтво, а також є Жіноче Товариство і Товариство Дівчат. Зорганізовано також в місяці жовтні, 1927 р., співацько-драматичну секцію „Боян” та просвітну секцію, яка устроює відчити і дебати.

Се все вже є.

А що буде?

Я переконаний, що коло Собору зеднаються всі свідоміші Українці, бо як-же свідомий Українець може не попірати такої роботи, яка при Соборі робиться? А тому, що при Соборі будуть згуртовані найкращі Українці, тому при Соборі буде робитися як найкраща робота, з якої будуть користати не тільки Українці міста Вінніпегу, але Українці з цілої Канади.

Коли-ж сплатиться довг, який ще тяжить на Соборі, тоді за Божою поміччю збудується другий поверх, який виключно буде служити на богослуження, а теперішня салья на всі культурно-просвітні цілі.

При Соборі з бігом часу утворяться ріжні додаткові секції, як приміром, центральна освітна Секція Молоді та Рідна Школа. Се, правда, буде коштувати труд і гроші, але без сего ніяка робота не можлива. От і тепер вже показується потреба побудувати при Соборі школу для дітей, бо соборна салья з її вигідними кріслами для публіки, не є вигідна для ведення в ній Рідної Школи. В такій салі гуртувалися-б також гімнастичні і инші організації молоді.

Все се є конечне і можливе, а осягнемо се, тоді будемо старатися о більше. Отже можна сміло сказати, що Українська Православна Церква в Канаді, з Собором в Вінніпегу як її центром, буде завжди для канадійських Українців тим, чим є сонце для всього живучого на землі.

В. Батицький.

Листопад, 1927.

Проект, як мав би приблизно виглядати Собор св. Покрови в Вінніпегу по укінченню.

МАЄТКОВИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО СОБОРУ.

Стан чинний 31 січня 1927 року.

Будинок Собору, матеріал		\$13,178.29
Пломбер, матеріал, прибори і робота		2,846.32
Електрика, матеріал, прибори і робота		1,670.45
Пластєрмени, латкарі, сурмени, бляхар		992.25
Мулярі		1,972.25
Тєсли		2,807.55
Прості робітники		741.15
Мішання цементу, коні (тіми), різні видатки ..		804.20
		<hr/>
Цілий кошт будови		\$25,012.46
Кошт лотів, пересування бєклейни і		
податок до кінця 1925 року	\$3,683.91	
Огорожа довкола площі	329.77	
		<hr/>
		4,013.68
Організаційні видатки, друки, газета і т. д.		432.15
Дарована робота коло будови й площі		2,000.00
		<hr/>
Вартість будинка і площі		\$31,458.29
Крісла		2,437.38
П'яно		350.00
Іконостас, куртини і сценерія		1,606.80
Столове начиння, церковні і другі річи		1,441.92
Вартість товарів в буфеті		49.27
Винні Українському Православному		
Соборові за оголошення і салю ..	275.00	
Винні за декларовані фундації	455.00	
		<hr/>
		730.00
Чиста готівка в банку і на руках		899.06
		<hr/>
Весь маєток		\$38,972.72
		<hr/> <hr/>

СТАН ДОВЖНИЙ:

Моргєдж	\$10,000.00	
Приватні позички	4,286.91	
Довжність компаніям за матеріал і		
роботу	1,028.88	
Всі зобов'язання		<hr/>
		15,315.79
Надвижка маєтку над зобов'язаннями або чистий		
маєток		23,656.93
		<hr/>
		\$38,972.72
		<hr/> <hr/>

ПОЯСНЕННЯ: Від 31 січня 1927 року до тепєр сплачєно додатково околє \$2,500.00 довгу.

